

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos
žemės ūkio ministro
2002 m. rugsėjo 23 d.
įsakymu Nr. 373
(Lietuvos Respublikos
žemės ūkio ministro
2010 m. spalio 8 d.
įsakymo Nr. 3D- 905
redakcija)

ŽEMĖS ŪKIO SEKTORIAUS ANTIKORUPCIJOS PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Žemės ūkio sektoriaus antikorupcijos programa (toliau – Antikorupcijos programa) pagrįsta Žemės ūkio ministerijos (toliau – ministerija) valstybės tarnautojų ir darbuotojų bendradarbiavimo su visuomene, korupcijos prevencijos ir ilgalaikiškumo principais. Ji parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos nacionaline kovos su korupcija programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. sausio 17 d. nutarimu Nr. IX-711 (Žin., 2002, Nr. 10-355; 2009, Nr. 60-2346), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugsėjo 19 d. nutarimu „Dėl informacijos apie asmenį, siekiantį eiti arba einantį pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje, pateikimo tvarkos (Žin., 2002, Nr. 93-3998; 2007, Nr. 118-4824), Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu (toliau – Korupcijos prevencijos įstatymas) (Žin., 2002, Nr. 57-2297), Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 (Žin., 2002, Nr. 98-4339), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 19 d. nutarimu Nr. 607 „Dėl Padalinių ir asmenų, valstybės ir savivaldybių įstaigose vykdančių korupcijos prevenciją ir kontrolę, veiklos ir bendradarbiavimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 83-3015) ir kitais teisės aktais.

2. Antikorupcijos programos tikslai ir uždaviniai yra nuosekliai siejami su visuomenės apsauga nuo esamų ir atsirandančių korupcijos šaltinių, kartu visokeriopai ginant visuotinai pripažįstamas žmogaus teises ir laisves. Šia programa siekiama nustatyti ir šalinti priežastis bei prielaidas korupcijai žemės ir maisto ūkio, žuvininkystės ir kaimo plėtros srityse (toliau – žemės ūkio sektorius) atsirasti ir plisti.

3. Antikorupcijos programoje vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžiamos Korupcijos prevencijos įstatyme ir kituose teisės aktuose.

4. Antikorupcijos programa siekiama vykdyti kryptingą korupcijos prevencijos politiką, o įgyvendinimo priemonėmis – užtikrinti skaidresnę, veiksmingesnę ir viešesnę ministerijos darbuotojų veiklą.

5. Antikorupcijos programos įgyvendinimo kontrolę vykdo Žemės ūkio sektoriaus antikorupcijos programos įgyvendinimo koordinavimo komisija (toliau – komisija), kuriai vadovauja viceministras (komisijos pirmininkas) ir kurios sudėtis tvirtinama žemės ūkio ministro įsakymu.

6. Antikorupcijos programos tikslas – nustatyti ir šalinti prielaidas korupcijai žemės ūkio sektoriuje, kontroliuoti, kad visos lėšos, skiriamos šiam sektoriui, būtų panaudojamos pagal paskirtį.

II. KORUPCIJOS SAMPRATA

7. Korupcija – valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens tiesioginis ar netiesioginis siekimas, reikalavimas arba priėmimas turtinės ar kitokios asmeninės naudos (dovanos, paslaugos, pažado, privilegijos) sau ar kitam asmeniui už atlikimą arba neatlikimą veiksmų pagal einamas pareigas, taip pat valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens veiksmai arba neveikimas siekiant, reikalaujant turtinės ar kitokios asmeninės naudos sau arba kitam asmeniui ar šią naudą priimant, taip pat tiesioginis ar netiesioginis siūlymas ar suteikimas valstybės tarnautojui, jam prilygintam asmeniui turtinės ar kitokios asmeninės naudos (dovanos, paslaugos, pažado, privilegijos) už atlikimą arba neatlikimą veiksmų pagal valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens einamas pareigas, taip pat tarpininkavimas darant nurodytas veikas.

8. Korupcinio pobūdžio teisės pažeidimai – korupcinio pobūdžio nusikalstama veika ir jai tapatūs pagal pobūdį, tačiau mažiau pavojingi teisės pažeidimai, už kuriuos numatyta administracinė, drausminė ar kitokia teisinė atsakomybė.

9. Korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos – kyšininkavimas, tarpininkavimas, papirkimas, kitos nusikalstamos veikos paperkant ar siekiant asmeninės naudos: valstybės tarnautojo ar kito darbuotojo (toliau – darbuotojai) piktnaudžiavimas tarnybine padėtimi arba įgaliojimų viršijimas, tarnybos pareigų neatlikimas, piktnaudžiavimas oficialiais įgaliojimais, pasitikėjimu tarnybinėje, komercinėje, ūkinėje ar finansinėje veikloje, dokumentų ar matavimo priemonių klastojimas, sukčiavimas, turto pasisavinimas ar iššvaistymas, tarnybos paslapties atskleidimas, komercinės

paslapties atskleidimas, viešųjų pirkimų tvarkos pažeidimas, neteisingų duomenų apie pajamas, pelną ar turtą pateikimas, nusikalstamu būdu įgytų pinigų ar turto legalizavimas, taip pat tyčinis ir nusikalstamas buhalterinio dokumento ar įrašo, kuriame nurodoma melaginga arba netiksli informacija, sukūrimas arba panaudojimas ar neteisėtas atlikto mokėjimo neužregistravimas arba kitos nusikalstamos veikos, kai tokių veikų padarymu siekiama ar reikalaujama kyšio, papirkimo arba nuslėpti ar užmaskuoti kyšininkavimą ar papirkimą.

10. Korupcija yra vienas iš pavojingiausių socialinių reiškinių, keliantis grėsmę žmogaus teisėms, demokratijai ir teisei valstybei, iškreipiantis socialinį teisingumą, konkurenciją, verslo sąlygas, stabdantis ekonomikos plėtrą, keliantis pavojų valstybės valdymui, valstybės institucijų stabilumui ir visuomenės moralei. Todėl rengiamos kovos su korupcija priemonės turi būti nuoseklios, visapusės ir ilgalaikės. Turi būti skirta deramai dėmesio korupcijos prevencijai ir atsakomybės už neteisėtus veiksmus principui įgyvendinti, būtina ugdyti visuomenės nepakantumą šiam reiškiniui ir plėtoti glaudesnę valstybės institucijų bendradarbiavimą.

III. ANTIKORUPCIJOS PROGRAMOS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

11. Pagrindiniai Antikorupcijos programos tikslai:

11.1. korupcijos prevencija;

11.2. korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos (korupcinių teisės pažeidimų) tyrimas;

11.3. visuomenės antikorupcinis švietimas ir įtraukimas į korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos (korupcinių teisės pažeidimų) išaiškinimą ir tyrimą.

12. Sėkmingai kovoti su korupcija galima tik tada, kai 11 punkte išvardyti Antikorupcijos programos tikslai įgyvendinami kaip nedaloma visuma.

13. Antikorupcijos programos uždaviniai:

13.1. Mažinti korupcijos tikimybę:

13.1.1. vadovaujantis galiojančiais teisės aktais nustatyti korupcijos pasireiškimo tikimybę ministerijoje ir jos valdymo sričiai priskirtose įstaigose;

13.1.2. vykdyti nuolatinę kryptingą korupcijos prevencijos politiką, užtikrinti veiksmingą numatytą ilgalaikės kovos su korupcija žemės ūkio sektoriuje priemonių įgyvendinimą.

13.2. Užtikrinti teisės aktų skaidrumą:

13.2.1. nustatyti korupcijos paveiktas sritis žemės ūkio sektoriuje ir sąlygas jai atsirasti bei plisti, teikti siūlymus dėl galiojančių teisės aktų tobulinimo;

13.2.2. užtikrinti, kad rengiamų teisės aktų projektu, kuriais numatoma reguliuoti visuomeninius santykius, įtvirtintus Korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnyje, visais atvejais būtų atliktas antikorpucinis vertinimas;

13.2.3. kasmet peržiūrėti iš fizinių ir juridinių asmenų gaunamus skundus (prašymus, pareiškimus ir kt.) korupcijos požiūriu ir juos išnagrinėjus teikti pasiūlymus dėl ministerijos teisės aktų tobulinimo.

13.3. Pagal kompetenciją vykdyti korupcijos prevenciją:

13.3.1. teisinėmis, organizacinėmis, ekonominėmis ir socialinėmis priemonėmis sukurti tinkamą ir veiksmingą korupcijos prevencijos organizavimo, įgyvendinimo, priežiūros ir kontrolės sistemą;

13.3.2. peržiūrėti ministerijos ir jos valdymo sričiai priskirtų įstaigų funkcijas ir įgaliojimus reglamentuojančius teisės aktus, kad juose būtų įtvirtintos vienodos korupcijos prevencijos priemonės;

13.3.3. bendradarbiauti su ministerijos valdymo sričiai priskirtomis įstaigomis, kitomis ministerijomis ir valstybės institucijomis, dalyvaujant įvairiuose dalykiniuose susitikimuose ir keičiantis informacija apie naudojamas korupcijos prevencijos priemones ir jų efektyvumą.

13.4. Vadovautis Europos Sąjungos (toliau – ES) ir nacionaliniais teisės aktais:

13.4.1. pagal kompetenciją prižiūrėti, kad būtų tinkamai naudojamos ES fondų ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos, skirtos žemės ūkio sektoriaus programoms įgyvendinti;

13.4.2. tinkamai vykdyti ministerijai priskirtų Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento, Kaimo plėtros 2004–2006 metų plano, Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos ir Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2007–2013 metų veiksmų programos priemonių įgyvendinimą ir priežiūrą, paramos projektams planavimą, taip pat priemonių projektų administravimą, įskaitant jų vertinimą ir sprendimų dėl paramos suteikimo ir šių projektų įgyvendinimo priežiūrą.

13.5. Kurti antikorpucinę kultūrą:

13.5.1. skatinti nepakantumą korupcijos apraiškoms ir įtraukti į korupcijos prevenciją visuomenę;

13.5.2. skatinti glaudesnę ir aktyvesnę ministerijos bendradarbiavimą su visuomene, ugdant visuomenės narių pilietinę sąmonę ir nepakantumą negerovėms, kad darbuotojai neturėtų galimybių atstovauti tik kokios nors vienos interesų grupės interesams;

13.5.3. koordinuoti ministerijos ir jos valdymo sričiai priskirtų įstaigų veiksmus, bendradarbiaujant su visuomene;

13.5.4. rengti spaudos konferencijas, skelbti pranešimus;

13.5.5. skelbti Antikorupcijos programą ir jos įgyvendinimo priemonių planus ministerijos interneto svetainėje.

13.6. Užtikrinti efektyvų Antikorupcinės programos įgyvendinimą:

13.6.1. kas dvejus metus sudaryti Antikorupcijos programos įgyvendinimo priemonių planą, kuriame būtų nustatytos šios programos įgyvendinimo priemonės, tikslai, įvykdymo laikas ir atsakingi vykdytojai;

13.6.2. kasmet vertinti Antikorupcijos programos įgyvendinimo priemonių rezultatus ir rengti ataskaitas.

13.7. Didinti darbuotojų atsakomybę ir atskaitomybę:

13.7.1. užtikrinti, kad kuo greičiau būtų nustatomi įtariamai korupciniais teisės pažeidimais asmenys ir įgyvendinamas teisės pažeidėjų neišvengiamos teisinės atsakomybės principas;

13.7.2. suderinti žemės ūkio sektoriuje dirbančių darbuotojų privačius ir visuomenės viešuosius interesus, užtikrinti, kad priimant sprendimus pirmenybė būtų teikiama viešiesiems interesams, įtvirtinti priimamų sprendimų nešališkumą ir užkirsti kelią atsirasti ir plisti korupcijai;

13.7.3. skatinti ministerijos ir jos valdymo sričiai priskirtų įstaigų darbuotojus tobulintis kvalifikacijos kėlimo įstaigose ir ES organizuojamuose kursuose;

13.7.4. skatinti darbuotojus pranešti vadovybei savo įtarimus dėl korupcinio pobūdžio nusikalstamos personalo veikos;

13.7.5. išsamiai ir objektyviai išnagrinėti pagrįstus įtarimus dėl korupcinio pobūdžio nusikalstamos darbuotojų veikos, o pasitvirtinus informacijai apie korupcijos faktą, apie tai pranešti korupcinius nusikaltimus tiriančiai institucijai;

13.7.6. nustačius korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką, ypatingą dėmesį skirti bendradarbiavimui su korupcinius nusikaltimus tiriančia valstybės institucija;

13.7.7. rinkti informaciją apie nustatytus korupcijos atvejus.

14. Korupcijos prevencijos tikslas – užkirsti kelią korupcijai atsirasti ir plisti žemės ūkio sektoriuje, t. y. pašalinti teisės aktų, veikslių ir procedūrų trūkumus, dėl kurių gali susidaryti sąlygos korupcijai atsirasti. Korupcijos prevencijos bendrosios priemonės (priemonių sritys) žemės ūkio sektoriuje yra:

14.1. korupcijos rizikos (tikimybės) analizė;

14.2. ministerijos ir jos valdymo sričiai priskirtų įstaigų Antikorupcijos programos, jos įgyvendinimo priemonių planų kontrolė, vertinimas, tikslinimas ir atnaujinimas;

14.3. teisės aktuose įtvirtinto ar teisės aktų projektuose numatomo teisinio reguliavimo poveikio korupcijos mastui vertinimas (teisės aktų ar jų projektų antikorupcinis vertinimas);

14.4. teisinės bazės viešųjų pirkimų srityje tobulinimas;

14.5. informacijos apie asmenis, siekiančius eiti arba einančius pareigas žemės ūkio sektoriaus institucijose, pateikimas (asmenų antikorupcinis patikrinimas) teisės aktų nustatyta tvarka;

14.6. informacijos pateikimas valstybės tarnautojų ir juridinių asmenų registrams;

14.7. darbuotojų, taip pat visuomenės švietimas ir informavimas apie Antikorupcijos programos įgyvendinimą;

14.8. nustatytų korupcijos atvejų paviškinimas.

15. Korupcijos rizikos analizė:

15.1. korupcijos rizikos analizė teisės aktų nustatyta tvarka atliekama tose žemės ūkio sektoriaus veiklos srityse, kur yra didelė korupcijos apraiškų tikimybė;

15.2. veiklos sritis, kuriose egzistuoja korupcijos pasireiškinio tikimybė, nustato ir jos mastą įvertina komisija, remdamasi ministerijos ir jos valdymo sričiai priskirtų įstaigų atliktais korupcijos tikimybės pasireiškinio tyrimais;

15.3. kiekviena žemės ūkio sektoriaus institucija pagal nustatytas savo veiklos sritis, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškinio tikimybė, parengia konkrečias priemones galimoms korupcijos apraiškoms valdyti ir paskiria asmenis, atsakingus už šių priemonių vykdymą.

16. Ministerija ir jos valdymo sričiai priskirtos įstaigos, kurios teisės aktų nustatyta tvarka yra perkančiosios organizacijos, vadovaujasi vienodais reikalavimais organizuodamos viešuosius pirkimus ir vykdydamos viešųjų pirkimų procedūras.

17. Siekiant, kad žemės ūkio sektoriuje dirbtų tik nepriekaištingos reputacijos asmenys, informacija apie asmenis, skiriamus ar paskirtus į tarnybą žemės ūkio sektoriaus sistemoje, turi būti tikrinama teisės aktų nustatyta tvarka:

17.1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka privaloma informacija apie tikrinamus asmenis, kurie skiriami į viceministro, ministerijai pavaldžių įstaigų vadovų ir jų pavaduotojų pareigas, pateikiama žemės ūkio ministrui;

17.2. informacija apie tikrinamuosius, skiriamus ar paskirtus į kitas šios programos 17.1 punkte nenurodytas pareigas žemės ūkio sektoriaus institucijose, pateikiama tik tada, kai to prašo asmenis į pareigas skiriantis ar paskyręs žemės ūkio ministras, viceministras ar kancleris, taip pat Specialiųjų tyrimų tarnybos ir kitų teisėsaugos ir kontrolės institucijų iniciatyva.

18. Programos korupcinio pobūdžio teisės pažeidimų tyrimo tikslui pasiekti numatomas uždavinys – užtikrinti greitą ir išsamų korupcinio pobūdžio teisės pažeidimų atskleidimą ir tyrimą, garantuojant pažeidėjo atsakomybės neišvengiamumą. Siekiant kuo geriau iširti korupcinius teisės pažeidimus, būtina:

18.1. nustatyti ministerijos struktūrinių padalinių ir ministerijos valdymo sričiai priskirtų įstaigų funkcijas ir atsakomybę kovojant su korupcija;

18.2. optimaliai derinti prevenciją ir baudžiamąjį persekiojimą, daugiau dėmesio skirti operatyvinės ir kitos informacijos patikimumui, atidžiai, išsamiai ją tikrinti ir nešališkai vertinti;

18.3. sudaryti darbuotojams, įgaliotiems rengti korupcijos prevencijos priemonių įgyvendinimo planus bei vykdyti korupcijos prevenciją, tinkamas sąlygas tobulintis, taip pat užtikrinti jų techninį aprūpinimą;

18.4. organizuoti ir plėtoti bendradarbiavimą tarp teisėsaugos ir kontrolės institucijų tiriant nusikaltimus, kuriuose kartu veikia organizuotos nusikalstamos grupuotės, šešėlinio verslo atstovai ir korumpuoti asmenys, siekiant pakirsti atskiras korupcines sistemas, veikiančias socialinius, ekonominius ir kriminogeninius procesus;

18.5. organizuoti ir plėtoti bendradarbiavimą tarp žemės ūkio sektoriaus darbuotojų tiriant informaciją apie atliekamus patikrinimus, kurių metu gali būti nustatyta ir nusikalstamos veikos požymių.

19. Antikorupcijos programos numatomas uždavinys visuomenės antikorupcinio švietimo tikslui pasiekti – informacijos, susijusios su korupcijos klausimais ministerijoje (supažindinimas su korupcijos keliamu pavojumi, skatinant nesitaikstyti su korupcija, aktyviai su ja kovoti ir pan.), pateikimas visuomenei ir ministerijos darbuotojams. Kad visuomenė gautų pakankamai informacijos apie korupcijos apraiškas, korupcinių teisės pažeidimų tyrimą, apie savo teises ir galimybes pasipriešinti korupcijai ir siekiant įtraukti visuomenę į kovą su korupcija, reikia:

19.1. ministerijos interneto ir intraneto svetainėse skirti nuolatiniai puslapius Antikorupcijos programai ir jos įgyvendinimo klausimams. Šiuose puslapiuose skelbti informaciją apie įgyvendinamas antikorupcines priemones, metodinę medžiagą apie antikorupcinės veiklos organizavimą, apklausas apie Antikorupcijos programos priemonių efektyvumą, taip pat numatyti galimybę interneto ir intraneto vartotojams pateikti savo komentarus, atsiliepimus, siūlymus, pranešimus ir kt.;

19.2. ministerijoje ir jos valdymo sričiai priskirtose įstaigose organizuoti renginius, kuriuose būtų aiškinama apie moralinę, visuomeninę ir finansinę korupcijos žalą ir žemės ūkio sektoriaus darbuotojų pasipriešinimo korupcijai galimybes;

19.3. per ministerijos interneto svetainę ir intranetą, taip pat žemės ūkio sektoriaus leidinius reguliariai raginti žemės ūkio sektoriaus darbuotojus, taip pat gyventojus telefonu, paštu, elektroniniu paštu tiesiogiai ar anonimiškai pranešti apie korupcinius nusikaltimus žemės ūkio sektoriuje;

19.4. teisės aktų nustatyta tvarka per ministerijos interneto svetainę ir intranetą skelbti informaciją apie planuojamus visų rūšių ir įvairios apimties pirkimus;

19.5. nuolat tobulinti gautų pranešimų apie korupcinius nusikaltimus ministerijoje ir jos valdymo sričiai priskirtose įstaigose nagrinėjimo sistemą;

19.6. plėtoti tiesioginę visuomenės ir ministerijos ir jos valdymo sričiai priskirtų įstaigų darbuotojų, vykdančių korupcijos prevencijos priemones, bendradarbiavimą;

19.7. sukurti, įdiegti ir reguliariai atnaujinti antikorupcines mokymo programas, taikomas žemės ūkio sektoriuje, mokymo, kovinio ugdymo ir kvalifikacijos tobulinimo institucijose;

19.8. nustatyta tvarka informuoti žiniasklaidą, o per ją – ir visuomenę apie žemės ūkio sektoriuje nustatytas korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas;

19.9. kasmet rengti ir viešai skelbti pranešimą apie Antikorupcijos programos priemonių įgyvendinimą;

19.10. rengti laidas, kurti vaizdinę reklamą, leisti informacinius leidinius, organizuoti susitikimus, kuriuose būtų atskleidžiama moralinė, visuomeninė ir finansinė korupcijos žala ir aiškinamos žemės ūkio sektoriuje dirbančių darbuotojų pasipriešinimo korupcijai galimybės;

19.11. sukurti ir nuolat tobulinti gautų pranešimų apie korupcinius nusikaltimus žemės ūkio sektoriaus institucijose nagrinėjimo sistemą.

20. Antikorupcinės programos misija – šalinti prielaidas korupcijai atsirasti ir plisti ministerijoje.

IV. SIEKIAMI REZULTATAI

- 21. Antikorupcijos programa siekiama tokių rezultatų:
 - 21.1. mažinti korupcijos paplitimą;
 - 21.2. didinti nepakantumą korupcijai;
 - 21.3. gerinti kovos su korupcija sistemos valdymą;
 - 21.4. didinti visuomenės pasitikėjimą Žemės ūkio ministerija kaip valstybės įstaiga.

V. ANTIKORUPCIJOS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

22. Žemės ūkio sektoriaus korupcijos prevencijos programos įgyvendinimo priemonių planas yra neatskiriama šios programos dalis. Jis tvirtinamas ir atnaujinamas žemės ūkio ministro įsakymu, atsižvelgiant į galimas ar nustatytas korupcijos pasireiškimo žemės ūkio sektoriuje sritis ir šios programos įgyvendinimo aktualumą.

23. Už šios programos nuostatų ir priemonių įgyvendinimą teisės aktų nustatyta tvarka atsakinga komisija ir šios programos įgyvendinimo priemonių plane numatyti vykdytojai.
